

Prispevekna Slovika stane i krono
 Priloga k listu "Slovenski gospodar"
 izven Jugoslavije 50 K.
 Priloga se pošlje na uprav-
 ljanje Slovenskega Osepodarja
 v Maribor, Koroska cesta št. 5.
 Priloga se dopušlja do odpovedi.
 Priloga se plačuje naprej.
 Telefon št. 220.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udja "Katal. katovnega družin-
 je" je bil leta 1921 v posebnem
 ročnem. Uredništvo: Koroska
 cesta št. 5. Priloga se ne vrata
 Upravitelj: Slovenski Osepodar
 Inšpektor: inšpektor. Čas
 inšpektor po dogovoru. Za vs-
 kratek odjane primeren papir.
 Nezapri reklamacije so pošil-
 je prositi.
 Telefon št. 220.

51. tav.

Maribor, dne 15. decembra 1921.

55. letnik.

Nekaj o vladni krizi.

Radikal Pašič.

Pašičeva vlada je zablodila na vseh konceh ter krajih v tako globoko zagate, da se je zbal odgovornosti za njeno početje sam ministrski predsednik Pašič.

Preteklo nedeljo se je namreč začelo glasno zborovanje srbske radikalne stranke v Beogradu. Pašič je v očigled tej glavni skupščini svoje stranke se še pravočasno zavedel, da ga bodo radi slabega vladanja njegovega kabineta pozvali lastni pristaši na odgovor. Da bi se pa lahko pred lastno stranko opral po Pilatovo in zvrnil občno nezadovoljnost cele kraljevine s sedanjim vladnim početjem na demokrate, je izzval kar nenadoma in nepričakovano vladno krizo.

Pašičeva vlada je odstopila, kralj je sprejel ostavko, a zopet poveril nalogo za sestavo nove vlade Pašiču. — Pašič je navidezno sprejel ta mandat.

Pri pogajanjih za sestavo novega kabineta se je obrnil Pašič do načelnikov opozicije, v zavesti, da ne bode tamkaj nič opravil. Ker mu je izjavila opozicija, da pri obnem nezadovolju, ki ga je povzročila ravno sedanja Pašičeva vlada, nikakor ne more stopiti zopet v vlado pod Pašičevim predsedstvom, je Pašič sporočil kralju, da on ne more sestaviti vlade.

Demokrat Davidovič.

Po stari navadi se je obrnil kralj po neuspeli Pašičevi nalogi do predsednika demokratske stranke Davidoviča, naj on poizkusi sestaviti vlado. Davidovič je sprejel od kralja mu zapuščano nalogo, a se ni obrnil po Pašičevem receptu naprej do opozicije — ampak do sedanjih vladnih strank.

Davidovič je najprej pritisnil na kljuko Pašičeve sobe in ga vprašal: pod kakimi pogoji bi se zopet vladno pobratili radikali z demokrati. Pašič pa je g. sestavitelja nove vlade prav nakratko odpravil, češ: da on ni nikakor pooblaščen mu sam dati odgovor glede radikalnih pogojev za vstop v njegovo vlado, ampak se mora prej tozadevno posvetovati s celim radikalnim klubom. Pašič je namreč namenoma zavlekel odgovor, ker zboruje sedaj glavna skupščina radikalne stranke.

Pri radikalnih je torej Davidovič slabo naletel. Od Pašiča je romal k Turkom in našim samostojnim, ki so ga kot znani koritarji že komaj čakali. Posebno samostojni so takoj pristali, da vstopijo v vlado z demokrati — samo da obdržijo v svojih rokah eno ministrsko korito.

Tudi naš Jugoslovanski klub je vprašal Davidovič za mnenje glede so udeležbe pri njegovi vladni mizi. V imenu našega kluba je povedal Davidoviču dr. Korošec, da zahteva njegov klub: spremembo ustave, spremenitev finančne politike, odpravo korupcije in da se mora povabiti v parlament tu di Hrvate. Demokrati pa nikakor ne bodo pristali na te pogoje, radi tega se tudi Jugoslovanski klub ne bo več pogajal z njimi.

Odklonilen odgovor je prejel Davidovič tudi od zemljoradnikov, — ki sploh nečejo nič slišati o kakem vladnem sodelovanju z demokrati in radikali. Hrvatov pa menda g. Davidovič sploh niti povabiti ni upal, naj mu pomorejo pri sestavi vlade. Za vlado pod predsedstvom Davidoviča so torej samo: demokrate, Turki in samostojni. Z mandatom za sestavo nove vlade je g. Davidovič še slabše odrezal kot starosta Pašič.

Kdo pa sedaj?

Niti Pašiču, niti Davidoviču ni uspelo sestaviti vlade. Na koga se bo kralj sedaj obrnil, še ni znano do trenutka, ko to pišemo. O osebi, ki bi naj sedaj sestavila vlado, bo odločila sedaj zborujoča glavna skupščina radikalov. Kot kandidata za sestavo vlade prideta v poštev Pašič, ki bi se zopet vladno pobratil s spremembo ministrskih korit z demokrati, Turki in samostojnimi, in pa Protič, ki se bo skušal nasloniti na opozicijo in Hrvatje brez demokratov.

Vsekako pa se bo sedanja vladna kriza vlekla po znanem receptu beograjskih politikov: imamo za sestavo nove vlade dovolj časa, ker ministri vlečejo tudi za dobo krize masne plače, poslanci pa tudi v odgovitvi parlamenta dnevnice. Narod pa se bo moral mazati s potrpežljivostjo, dokler ne bo potegnil iz krize vladnega voza Pašič ali Protič, ali pa dobimo vojaško diktaturo.

Starši, pozor!

Kakor ste že čitali v „Slov. Gospodarju“ je brezverski, liberalno-samostojni višji šolski svet sklenil v svoji seji, da se odpravijo vse šolske masne razun ob državnih praznikih in da otrokom ni treba obiskovati verskega pouka v šoli.

S tem sklepom so se sedanja liberalno-samostojni vladinovi popolnoma razkrinkali in jasno so pokazali vsem krščanskim staršem, da nečejo verskega pouka v šoli, da nečejo verskih vaj, da nečejo več naše nežne slovenske mladine vzgajati po starodavnih

načelih naših pračedov, ampak da jim je ljubše, če zavlada med našo mladino brezverski, židovski duh.

Liberalno učiteljstvo je z veseljem pozdravilo te sklepe in z navdušenjem se bo ravnalo po njih. Šolski nadzorniki plavajo v liberalni vodi in od njih ni pričakovati zmernih, posredovalnih korakov. Tako vidimo, da je ves današnji šolski aparat krenil po „višjem“ naročilu na brezverska pota.

Kaj pa hočejo s tem doseči?, se vprašajo naši starši! Ali nismo mi, naši dedi in pradedi sto in sto let srečno in zadovoljno živeli v naši krščanski veri? Ali nismo gospodarsko napredovali? Ali smo imeli kako škodo od tega, če smo poslušali v šoli krščanski nauk in hodili k šolskim mašam? Ali bodo sedaj, če se to odpravi, manjši davki? Ali bo obleka cenejša? Ali ne bo več treba delati za vsakdanji kruh?

To vse bo ostalo pri starem, dragi moji, in še hujše bo! Liberalno-samostojna klika hoče iz sro naše mladine iztrgati potom brezverske šole zadnjo seme krščanskega mišljenja, katerega je vcepila v otroško dušo krščanska mati — v predšolski dobi. Otroku se naj zamori v sro čut kršč. pravičnosti, da ne bo v poznejših letih, kot gospodar in gospodinja čutil, kako mu brezvestni verižniki in trgovci, spekulanti in židovi, banke in kapitalisti praznijo žep. Hočejo ga spraviti tako daleč, da bo istozako izrabljaj svoje težake, hlapce in dekle, da bo z isto brezsrčnostjo goljufaj, odira in kradel, kakor to dovoljuje nekrščanski židovsko-kapitalistični duh. S proti versko gonjo hočejo tudi uspavati naše obrtnike po deželi, da ne bi čutili, kako jih deva židovski kapital potom večje konkurenčne zmožnosti v brezdelje in siromaštvo. Uspavati pa hočejo tudi delavce in težake po deželi, mestih in fabrikah, da ne bi čutili, kako postajajo brezpravni sužnji kapitala.

Zato kličejo: proč z verskim poukom iz šole, proč s šolskimi mašami, proč z vero! Ako iztrgajo naši deči vero iz sroa, ljubezen do pravičnosti, usmiljenje do revežev in siromakov, potem vedo, da je njihovemu unazanemu hotenju in mišljenju prosta pot. Dokler pa bodo naši duhovniki po šolah učili veronauk in vsajali v nežna otroška sroa božje resnice: ne kradi, ne goljufaj, ne laži, ne ubijaj, ne prešestuj, ne zaničuj očeta in matere, ljubi Boga čez vse, svojega bližnjega pa, kakor samega sebe itd. — tako dolgo jim pšenica ne bo šla v klasje. Minula svetovna vojna je jasno

pokazala, kam nas vodi brezverski duh, Goljulije in tatvine, ropi in ubij, nesrečni zakoni in uničeno družinsko življenje so plod tega brezverskega duha. Morala je globoko padla, pestenost je skoraj izginila. Se le sedaj, po treh letih miru se je začelo nekoliko svitati in obračati na bolje. Zdravo, nepokvarjeno jedro v našem narodu je začelo zmagovali, zaslepljenemu in zapeljanemu ljudstvu so se začele odpirati oči in klica versko-nravne vzgoje so začele zopet poganjati. To dejstvo pa je prestrašilo vse sovražnike vere in verske vzgoje otrok. Začeli so uvidevati, da je ravno versko-nravni pouk največji škodljivec njihovim temnim mahinacijam. In ker so prišli pri zadnjih volitvah vsled splošne povojne posurovelosti in neurejenih razmer na vladno krmilo, so si mislili: Zdaj ali nikoli! Ali vrzemo verski pouk sedaj iz šole, ali pa se nam to nikoli več ne posreči. Zadnji sklepi višjega šolskega sveta kažejo, da so se z vso vnemo lotili tega dela.

Starši pozor! Naša krščanska, slovenska domovina ve, da se ne strinjale s temi sklepi, da nečejo pustiti, da bi se v nežnih sročih vaših otrok zamoril verski čut in nadomestila otroška nedolžnost z brezversko surovostjo, da nečejo pomagati pri metanju križev iz šol, da nečejo zabraniti vaši lastni krvi vstop v svetišče božje in k šolskim mašam; za to pa morate pri vsaki priliki jasno in glasno, junaško in neustrašeno zahtevati na vseh sestankih in shodih, pri vseh sejah in zborovanjih:

1. Vsi otroci morajo biti deležni verskega pouka v šoli.
2. Ukinjene nedeljske in tedenske šolske masne se morajo zopet vpeljati!

Sovražnikom verskega pouka in šolskih maš pa kličevo: Naš kršč. slovenski narod je podoban spedeemu velikanu. Ne dražite in ne zbadajte ga. Ako se zbudi, bo pometal z vsemi elementi, ki mu hočejo iztrgati najdražji biser: vero iz sro nedolžnih otrok!

Samostojne srake.

Srake imajo to nelepno lastnost, da kradejo, kar morejo, zlasti takšne reči, ki se svetijo. Take srake se tudi naši samostojneži. Ker se njihova dela črna in ni na njih opaziti niti ene svetle točke, zato kradejo tiste svetle čine, ki jih zapazijo na drugih. V črno je zavita usoda našega kmeta, odkar so samostojni na vladni. S samostojnih nebes, na katerih kraljuje Pucelj, s katerih se sladkomilo smeje

Zaklad na otoku.

iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

„Blvek, ki si je tri leta grizel nohte na takemle zapuščenem otoku, Jim. Le govori več tako izbrano, kakor vi —! In zato se vam je zdelo, čia se mu meša —. In sira, pravite, čia si je tako hudo želel?“

„Da, gospod doktor, sira!“ sem odgovoril.

„Oglejte, Jim, vidite, kako pride, čie je človek izbirčen in sladkosmeden —! Pa dobro! Ste videli mojo tobačnico, Jim? — Da! — Pa vendar veste, da ne nosljam. To pa zaradi tega ne, ker hranim v svoji tobačnici kosček parmezanskega sira — sira, ki ga delava v Italiji, zelo redilen je. Dobro torej — ta sir dobi Ben Gunn!“

Pred večerjo smo zagrebli ubogega starega Toma. Z odkritimi glavami smo stali nekaj časa krog groba in molili —.

Drvi smo mnogo nabrali, pa kapitanu jih še ni bilo zadosti. Zmajal je z glavo in pravil, da moramo jutri iznova na delo.

Za večerjo smo dobili kosček pre-

kajene svinjetine, prepečenca in kozarec groga.

Po večerji pa so sedli trije starejšine, graščak, kapitan in zdravnik, v kot in se djali na posvetovanje.

Zdelo se je, da so pri kraju s svojo pametjo. Naše zaloge so bile tako skromne, da bi nas lakota prisilila k predaji dolgo preden bi prišla pomoč. Naša rešitev bi le bila, če bi postrelili toliko upornikov, da bi ali sneli svojo črno zastavo in se uklonili, ali pa pobegnili s „Hispaniolo.“ Od 19 jih je bilo živih le še 15, od teh sta bila dva ranjena in eden vsaj — tisti, ki ga je graščak obstrelil pri topu — težko ranjen. Naši strelji so morali torej biti zelo previdni in dobro pomerjeni, — saj je šlo za naše življenje.

Pa še dva zaveznika smo imeli — rum in mrzlico.

Prvi, rum, je bil že na delu za nas. Ceravno so taborili uorniki za cele pol milje oddaljeni od nas, smo jih čuli, kako so kričali in peli pozno v noč. — Glede mrzlice pa je zdravnik stavil svojo lasulo, da jih bo, preden mine teden, polovica ležala na tleh; ako bodo ostali spodaj ob močvirju. In povrh so bili še brez zdravil —.

„Tako stoje stvari!“ je dejal. —

„Ako nas oni ne postreljajo prve, — mislim, da bodo veseli, če se bodo kolikortoliko zdravi kmalu mogli pobratiti. „Hispaniola“ je dobra jadrnica in navsezadnje se lahko spet lotijo svojega starega poklica — ropanja na moru!“

„Prva ladja, ki sem jo kedaj izgubil!“ je pripomnil kapitan Smollett.

Lahko si mislite, da sem bil do smrti utrujen. In ko sem končno zaspal po dolgem kihanju in kašljanju, sem spal kakor klada do ranega jutra. Nemir v koči in glasno govorjenje me je zbudilo. Pogledal sem krog sebe —.

Tovariši so že zdavnaj pozajutrovali in kup naših drv se je za polovico povečal.

„Bela zastava!“ je nekdo rekel in koj nato začuden vzkliknil.

Planil sem po koncu, pohitel sem k strelni luknji v steni, si mel oči in gledal, kaj bi bilo.

XX.

Zares, onstran plota sta stala dva moža Eden je nosil kos belega platna v roki in mahal z njim, in poleg njega je na svoji bergli mirno stonel — Silver.

Zelo zgodaj je še bilo in najhladnejše jutro, kar smo jih doživeli na našem potovanju. Mraz je prešinjal mozeg in kosti. Nebo je bilo jasno in čisto in vrhovi dreves so žareli v jutranjem solneu. Prostor, kjer sta stala Silver in njegov spremljevalec, pa je bil še ves v mraku in do kolen stlačila v nizki, gosti megli, ki je ponoči prilezla iz močvirja. Mraz in megla sta pripovedovala o zares žalostnem življenju na tem zapuščenem otoku. — Vlažen, mrzliččen, nezdrav kraj je bil!

„Ostanite v koči!“ nam je rekel kapitan. „Stavim sto proti eni, da pripravljajo kako izdajalsko zvijačo!“

Zaklical je upornikoma: „Kdo je? Sto! ali pa streljamo!“

„Bela zastava!“ se je oglasil Silver.

Kapitan je stal v veži naše koče, in se skrbno čuval, da se ni izpostavil kaki zavrtni, izdajalski k...

„Zdravnikov stražni oddelek — naprej!“ je poveljeval. „Livesey k severni steni, prosim; Jim k vzhodni Gray na zapad. — Graščakov oddelek — baši puške! Brzo, možje, previdno!“

Zopet se je obrnil k upo-

Drofenik, grdo gleda Mrmolja, zabavlja Urek, padajo na našega kmeta sa' svojo bremena, eno težje kot krugo. Poslanci Kmetijske zveze in Ljudske stranke so odločno in vztrajno trudijo ta bremena od našega ljudstva odvaliti ali vsaj olajšati. In če se jim to posreči, začnejo samostojni lažljivi kljukci se priduševati: To smo mi storili.

Tako je med drugim s trošarino na vino in s prijavo in kontrolo vina v kletih. Znano je, da so samostojni gospodje našemu slovenskemu kmetu vinogradniku in v obče našemu ljudstvu povišali trošarino na vino. Predno so samostojni prišli na vlado, je trošarina znašala 9 vinarjev pri litri, ko so samostojni v zvezi z deželnimi kmeti zavladali nad slovenskim ljudstvom, se je zvišala na 1 K 40 vin. Lep samostojni blagoslov! Vrhutega so samostojni našemu kmetu z ministrsko naredbo naložili dolžnost, da mora finančni oblast prijavi vsaj svoj vinjski pridelek, odpravi svojo klet finančnim organom, ki mu pregledavajo klet, preišče vse sode in z veliko natančnostjo vse popišejo. Se lepša samostojna dobota! Poslanci Kmetijske zveze so z vso odločnostjo nastopili zoper tako postopanje s slovenskim kmetom. Zahtevali so, da se te določbe morajo na vsak način odpraviti. Z vso odločnostjo so se zavzeli za obrambo slov. kmeta v Beogradu. Minister financ — njegov zastopnik dr. Krizman — je obljubil, da bo storil, kolikor more, v obiljenje teh določb. Za drugi dan, ta ko je rekel, je sklical posvetovanje svojih uradnikov, katerim so se pridružili samo ojni poslanci.

Tovarnju samostojni poslanci niso dosegli ničesar. Finančno ministrstvo je vztrajalo pri vseh določbah ministrske naredbe. Ko sta naslednji dan poslance dr. Hohnjec in Sušnik prišla k dotičnemu načelniku v ministrstvu, jima je odgovoril, da se je včeraj posvetoval s samostojnimi, da pa ne more odstopiti od naredbe, marveč se ta naredba (napoved vinskega pridelka, pregledovanje kleti po finančnih organih) mora izvršiti v vseh točkah. Poslanec dr. Hohnjec in Sušnik sta mu na to v dolgem razgovoru navedla vse stvarne razloge zoper to naredbo in z odločnostjo zahtevala, da se ista ne sme izvrševati, marveč se mora postopaj, kakor pred letom in dvema letoma. Razlogom in zahtevam naših poslancev se je gospod načelnik končno udal. In ta uspeh si sedaj lastijo samostojneži. Pa zama! Samostojni so našemu ljudstvu naložili bremena, neprijetnosti in razburjenja. To zna! Pomagati našim ljudem in jih rešiti izkoriščanja, neprijetnosti in nadlegovanja, tega ne znajo. To morajo storiti poslanci Kmetijske zveze in Ljudske stranke. Potem pa pridejo samostojni in bi radi uropali te naše zaslugi. Pa jim ne pomagaj nič.

Če sraka kaj ukrade, je to ukradeno, pa ne njeno. Isto velja o samostojnih, ki bi radi kradi zaslugi drugih. Svojega namena pa ne morejo do seči, ker naš narod dobro pozna samostojne srake.

Ženska volilna pravica v zakonodavnem odboru.

V petek, 9. decembra, je bila v zakonodavnem odboru v Beogradu zopet razprava o ženski volilni pravici za občine v Sloveniji. Pri tej priliki so naši liberalci v gospodskih in kmetijskih blačah zopet pokazali, kako zaničujejo in črtijo naše krščansko slovensko ženstvo. Zerjav in Kukovec, ki sta že podeljeno volilno pravico za občinske volitve slovenskemu ženstvu ugrabila, sta seveda odločno nasprotovala tej pravici, katero so mu svojčas podelili celo srbski radikali. Za Zerjavom je skovikal samostojni Drofenik in rocnel zoper slovensko ženstvo. Ako dobijo slovenske žene volilno pravico, potem bodo, kakor je kričal, peneči se Drofenik, klerikalci slovenske žene v procesijah peljali na volišče. Samostojni junak Drofenik se tako boji slovenskih žen, da jih v duhu gleda, kako gredo v procesijah na volišče ter glasujejo zoper samostojneže. Samostojni glavač se naj nikar ne vara! Ako ne bodo žene nastopile v procesijah, ker to prepoveduje liberalno-samostojna gospoda, pa bodo pri prihodnjih volitvah to storili možje. In pred to procesijo bo bežal mali Drofenik, da se bo veter lovil v njegovi obleki. Pri razpravi o ženski volilni pravici se je odločno zavzel za slovensko ženstvo in njegove pravice poslanec dr. Hohnjec, ki je izjavil, da je ženska volilna pravica bistvena točka programa naše stranke, od katerega stranka ne bo odstopila. Sedaj so demokrati in samostojni nazadnjaki v zvezi s svojimi srbskimi in turškimi prijatelji še prepredili uresničenje zahtev našega ženstva. Pa bo prišel čas, ko bodo ti nazadnjaki potisnjeni ob stran in takrat bo tudi slovenska žena prišla do svojih političnih pravic.

Komu se godi pri nas najboljše?

Naš ubogi kmet toži čez nezrnsne davke, slabo letino in nedoplačljivo draginjo manufakturnega blaga. Delavstvo ima v primeri z vedno naraščajočo draginjo prehrane, obleke in obutve veliko prenizke plače in je posebno v letošnji ostri zimi do skrajnosti nezadovoljno. Uradnikom sicer vedno zvišujejo vsaj na papirju pri beograjski ministrski mizi mesečne plače, a v resnici pa se naše uradništvo komaj za slabo preživlja in oblači. Ker so torej skoro vsi stanovi naše kraljevine od delavca do kmeta in uradnika skrajno nezadovoljni radi visokih davkov, vsestranske draginje in pomanjkanja najpotrebnejšega, se nam vsiljuje vprašanje: Kdo pa je vendar v naši Jugoslaviji za malenkostno delo najboljše plačan in se mu tudi najboljše godi?

V zadnjem „Gospodarju“ smo objavili, da so rešili naši ministri vprašanje draginje samo zase s tem, da so si dvignili mesečne plače na tisoče

in tisoče dinarjev. Torej naši „modri“ ministri ne čutijo ne teže davkov, ne draginje in so menda glede telesnih potreb gotovo zadovoljni.

Za našimi ministri in diplomati pa pridejo takoj naši poslanci, ki, dasi na vednih počitnicah in oddihih, nikakor ne pozabijo pri rastoči draginji na povišanje svojih dnevnice. Se pred nedavnim časom so si zvišali poslanci dnevnice od 100 dinarjev (400 K) na dnevno 120 dinarjev (480 K). Zopet pa že javljajo iz Beograda, da pride pred parlament predlog, da se povišajo poslanske dnevnice od 120 dinarjev na 200 dinarjev (800 K) dnevno. Da bo to predlagano povišanje dnevnice poslancem sprejeto od skupščine, je gotova stvar, ker se tudi poslanci zavedajo resnice reka: Bog je sam sebi najprej ustvaril brado.

Mi bi nikakor ne bili poslancem nevoščljivi ministrskih plač, ako bi res kaj delali in dosegli na polju znižanja davkov, draginje in skrbeli za zmanjšanje občne nezadovoljnosti. Ker je pa nasprotno resnica, se ne strinjamo s povišanjem dnevnice poslancem. Iz Beograda vedno izdajajo oklice, naj narod štedi in štedi, a ti oklici veljajo samo za revnejše sloje, ker ministrom in poslancem, ki si vedno sami zvišujejo mesečne plače, ni treba štediti.

Slavna ministrska in poslanska gospoda je pač pri nas mnenja: Kdo za narod misli in dela (vsaj z demisijski!), pa naj tudi uživa mesto naroda narod hoče vse plačati . . . ?

Iz poglavja o nepotreb- nih davkih.

„Slov. Gospodar“ je že prinesel izvleček iz državnega proračuna, v katerem so zabeleženi ogromni izdatki za vzdrževanje vojaštva, oficirjev in žandarjev.

Danes pa se hočemo dotakniti le enega izdatka na račun davkoplačevalcev, ki je tako nepotreben kot peto kolo pri vozu.

Ljubljanski „Novi čas“ poroča, da izdaja vojno ministrstvo za vse naše oficirje in vojaške uradnike brezplačno list „Ratnik“, ki izhaja vsak mesec v Beogradu na 180—200 straneh. „Novi čas“ je okroglo preračunal, da stane vsaka izdaja tega lista 301.500 kron, kar znese na leto 3.618.000 K! V ravnokar omenjeno milijonsko svoto pa niso vštete plače za urednike tega lista, upravnike in dopisnike, ki se raztezajo gotovo tudi v milione. — Vsi stroški za izdajo „Ratnika“, ako jih nizko in okroglo računamo, bi gotovo znašali letnih 4 in ½ milijona K.

Lansko leto je seve vojno ministrstvo določilo naročnino tega lista na letnih 32 K, kar bi pa bila premalo vrgla naročnina, to bi bila krila drž. blagajna. A niti te naročnine niso hoteli plačevati za list več kot zelo dobro plačani oficirji, vsled česar je ukinilo vojno ministrstvo naročnino z naredbo, da dobivajo mesečnik „Ratnik“ vsi naši oficirji brezplačno. Z drugimi besedami povedano: Oficir-

jem plačujejo mesečno glasilo vsi davkoplačevalci naše kraljevine.

Izkoriščevanje in golju- fija.

V prvi polovici l. 1920 je ministrski sve odredil, da se naj potom javne licitacije proda v Mostarju 35 vagonov graha po 8 K za kg. Ker se je v tistem času plačevalo na tržiščih za grah komaj K 6.50, je omenjena zaloga graha ostala neprodana. V septembru istega leta pa je ministrstvo prodalo — seveda ne potom licitacije — mostarski grah trgovcema Ružiču in Marijanoviču, prvemu iz Sarajeva, drugemu iz Zemuna, — za tri krome. Trgovca sta z grahom špekulirala in za to ga nista pravočasno dvignila. Pogodba je potemtakem zgubila pravno veljavnost. Ministrstvo je na to znižalo ceno grahu na K 2.20, čeprav so ga plačevali na trgu po K 12.50, in sarajevsko poverjenštvo za socialno skrbstvo je odposlalo posebnega delegata, ki naj bi pospešil predačo graha obema trgovcema. Okružni načelnik Vulović se je odločno upri tako nezastisljanemu in javnemu „pljačkanju“ (ropanju) države, toda zastoj. Upliv tajnih sil v Beogradu je močnejši nego državna korist. Na ta način bosta Ružič in Marijanovič z mostarskim grahom oškodovala državo za nič manj nego 1.700.000 K. Govori se, da bosta „zaradila“ nadaljnjih 20 do 30 milijonov v kupcijah z grahom še v Sarajevu, Brodu, Zemunu in Beogradu, kjer sta se ga istolako pojavila kakor v Mostaru. Proti temu sramotnemu „pljačkanju“ države je narodni poslanec fra. Đuk Buntić, (Hrv. Zajednica) vložil oster brzojavni protest. V času, ko umira herojski narod vsled pomanjkanja živih, se bogalijo porodičarske pijavke z okravljenimi milijoni. Zalostno, a resnično . . .

Naši pojmi o draginji in novi davki.

V gostilni, doma, pri obedu, na sestankih, v železniškem vlaku — z eno besedo: povsod in ob vsaki priliki govorijo ljudje o draginji. Čez draginjo se pritožuje kmet, delavec, trgovec, uradnik in obrtnik. Pa še izpregovorimo mi nekaj besed o nadležni draginji.

V razprave o denarju kot plačilnem sredstvu se ne bomo spuščali. S tem se bavijo dandanes le najboljši svetovni strokovnjaki in le oni se lahko zedinijo v takih vprašanjih. Ugotoviti pa moramo, da kljub vsem takim razpravam in pobijanju draginje velja samo zlato kot denar in da se vse vrednosti denarja preračunavajo na zlato. Čeprav se z navedenim tomačenjem ne strinjamo, hočemo v nadaljnjem razmotrivanju ostati pri gonjenem dejstvu. Dandanes primerjajo ljudje današnje cene s predvojnimi cenami. Iz razlik, ki pri tem nastanejo, si ustvarjajo svoje zaključke. Potem-

„In kaj hočeta z vajino belo zastavo?“ je zavpil.

Silverjev spremljevalec se je oglašil:

„Kapitan Silver, gospod, prihaja, in hoče z vami govoriti o premirju.“

„Kapitan Silver —? Ga ne poznam. Kdo je ta človek?“ je odgovoril kapitan Smollett. — In čuli smo, kako je pravil sam pri sebi: „Kapitan je že torej —? Glej, kako naglo je napredoval!“

Sedaj je odgovoril Dolgi John:

„To sem jaz, gospod! — Tili siromaki so me izbrali za kapitana po vašem pobegu, gospod!“ — S povdankom je izrekel besedo „pobeg.“ — „Podamo se, ako ste dostopni poštenim pogojem. Edino, kar zahtevam, kapitan Smollett, je vaša beseda, da me živoga in zdravega pustite preko plota nazaj in da počakate eno minuto, preden strahate!“

„Poslušajte me!“ je odgovoril kapitan Smollett. „Jaz in moji tovariši, mi nimamo niti najmanjše želje, da bi z vami govorili. Ako vi želite kaj povedati, pridite! To je, kar vam imam reči. Če se pripelji izdajstvo, ga bodo kriva vaša stranka — in Bog vam pomagaj!“

„To mi zadostuje!“ je vpil Dolgi John veselo. „Vaša beseda mi je popolnoma dovolj! Jaz vem, kdo je pošteniak, bodite prepričani, da vem!“

Videli smo, kako je mož z belo zastavo skušal zadrževati Silverja. Pa ta se mu je glasno nasmejal in ga udaril po ramenu, češ, vsaka misel na izdajstvo od strani tehle poštenjakov je nespametna.

Sopil je k plotu, vrgel čez svojo berglo, se prijel za kole, dvignil svojo eno nogo in z veliko močjo in sorenostjo preplezal plot in skočil na dvorišče.

Tako sem bil, to moram povedati, zaverovan v poslušanje in gledanje, da sem čisto pozabil na svojo stražno dolžnost. Zapustil sem svoje strelne luknje in zlezal kapitanu za hrbet.

Sedel je na pragu, z hakti na kolenu z rokami si je podpiral glavo, nalažno je žvižgal in zrl v studenec, ki je vrel iz svojega železnega kotla v pesek.

Silver se je bridko mučil po grču navzgor h kočli. Strmina je bila precejšna in med debelimi stori in v mekem pesku sta mu njegova bergla in njegova ena noga prav malo koristili. Pa molče in možato se je trudil

zvišku in končno prilezel pred kapitana.

Jedrnat ga je pozdravil. V svojo najoljšo obleko se je viaknil za ta obisk Velikanska, sinjemodra sukna, z ogromnimi kovinsimi gumbi okrašena, mu je segala prav doli do kolena in leza nova mornarska čepica z dolgimi trakovi mu je visela v zatilnik.

„Tu ste torej, moj mož!“ mu je rekel kapitan in dvignil glavo. „Le sedit!“

„Ali mi ne bodete dovolili, da vstojim, kapitan?“ se je pričezval Dolgi John. „Mrzlo jutro je in huogo je, sedeži v mrazu tule zunaj na osku!“

„Glejte, Silver“, mu je dejal kapitan, „če bi bili ostali pošteni človek, bi se danes lahko sedeli v „Hispanioli.“ — Sani ste si krivci! — Ali ste moj kviar — in v tem slučaju se to lepo ravnao z vami — ali pa ste kapitan Smollett upornik in morski ropar, — in visite vaš čakajo!“

„Dobro, dobro, gospod kapitan!“ je odgovarjal Silver in sedel v pesek, kakor mu je bilo zapovedano. „Pomagati mi morate in mi podati roko, da se izvlečem iz blata, v katerega sem zašel. — Ampak prijeten, udoben pro-

storček je tole —! Ah, tamle je Jim! Dooro jutro, Jim! — Gospod graščak, vaš sluga sem! — Zares, vi ste skupaj, kakor srečna in zadovoljna družina, da tako rečem!“

„Ako imate kaj povedati, moj mož, bi bilo bolje, da koj začnete!“

„Prav govorite, gos, od kapitana!“ je odgovoril Silver. Dolžnost je dolžnost, seveda! — Dobro, povem vam, to je bil mojsterski izpad, ki ste ga naredili pretečeno noč! Nekdo izmed vas zna prav izvrstno sukati sekire! In ne bom vam prikrival, da so se nekateri moji ljudje prestrašili, — morebiti so se prestrašili vsi, morebiti sem se prestrašil tudi jaz in sem zaradi tega danes tukaj in prosim za premirje. — Toda povem vam, v drugo se vam ne bo posrečilo! Stražili bomo in ruma se bomo izogibali prav skrbno! — Morebiti mislite, da sme bili vsi pijani?“

(Dalje prihoduje.)

Širite katoliške liste!